

DELAVSKA

PRAVICA

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Ishaja vsak četrtek popoldne; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Start trg 2/1 — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1,50 — Cena: za 1 mesec Din 5,-, za četrt leta Din 15,-, za pol leta Din 30,-; za inozemstvo Din 7,- (mesečno) — Oglas: po dogovoru

Oglas, reklamacije in naročila na uprave Jugoslovanske tiskarne, Kolportažni oddelak, Poljanski nasip št. 2 — Rokopis se ne vrača

Naš poklic — naša čast — naša zmaga.

Ob obletnici smrti našega velikega voditelja moramo ugotoviti: Kolikor je kapitalizem po vojni hujši, oblastnejši in enotnejši, toliko večje so težave, ki se postavljajo nasproti uresničenju krščanskega socializma. Toliko bolj pa se morajo tudi strniti vrste onih, ki se trudijo za dvig delovne množice. V tej borbi je glavno in najbolj uspešno orodje nekaj, kar se imenuje ali stanovska ali poklicna ali pa razredna zavest delovnega človeka — stvar, o kateri smo pri nas doslej premalo razmišljali in na katero nismo polagali zadosti važnosti.

Kdor je videl in se uživl v delovne množice v Nemčiji, more v prvi vrsti ugotoviti visoko razvito zavest vsakega delavca, da je delavec, da vrši važno, če ne najvažnejšo funkcijo v življenju celote in da mu v družbi pripada odlični položaj. Ta zavest je v izobraženih nemških delovnih množicah razvita naravnost do ponosa in stanovske ali razredne časti. Čast je biti delavec, to ni tam govorniško geslo, ampak živa resničnost. To ni zavest samo, da pripadam tlačeni, izkoriščani, obsiromašeni, brezdomni množici, takozvanemu razredu proletarcev, ampak je obenem zavest, da temu tako ne sme biti, da je moje delo velikanske vrednosti, da mu sliši tej vrednosti primerno mesto v gospodarskem, političnem in duhovnem dogajanju človeštva in najmenj enakopraven položaj s podjetnikom, imejiteljem kapitala. To se izraža v tem, da delavec v sistematični, disciplinirani in urejeni strokovni borbi osvaja zase postojanko za postojanko, dviga svojo mezdo in izboljšuje svoje delovne pogoje, da postaja čedalje bolj deležen gmotnih in kulturnih sadov svojega dela in se tako izravnava z delodajavcem. Na zunaj se to izraža v visokem življenjskem stanju nemškega delavca (v primeri z našim): v boljši prehrani, lepi in urejeni vnanosti, višji kulturi in življenjskih navadah, ki se na gotovi stopnji odzunaj le malo ali nič ne razlikujejo od meščanskih ali inteligenčnih. On stremi od »proletarca«, »razreda«, od manjvrednega meščanskega sužnja stran v solastnika, enakopravnega soproducenta, enakovrednega sotvorca in sooblikovalca zemskih dobrin in njih souživalca vsaj v enaki meri kakor sta danes imejitelj kapitala na eni strani in duševni delavec, iznajditelj, tehnik, obratovodja na drugi strani. On se hoče z eno besedo »sproletarizirati«, »postanoviti«, v obstoječo družbo vrediti.

Motil bi se pa, kdor bi mislil, da ima razvoj ob tej točki obstati, da je ali da ima biti končni cilj delavskega razreda, da se pomeščani, da se izravnava z buržuazijo, da postane z delodajavcem deležen enakega dobička ali pa se enostavno postavi na njegovo mesto, da ali z njim ali sam, brez njega, izkorišča druge. To je značilno za pravi in zdravi delavski pokret, da se v praktični strokovni borbi in delu prebora do enakopravnosti s kapitalistom kot podjetnikom zato, da kapitalizem kot duha in sistem profita enih in izkoriščanja drugih premaga. Ker v tej borbi za človečanstvo, za človeške pravice, za človečansko moralo ni upati na to, da bi sedanji razred kapitalističnih izkoriščevalcev kot razred, kot celota, kot ukoreninjeni sistem življenja na podlagi zaslužjenja drugih, k premagi samega sebe sam kaj pripomogel, zato delovna množica, oziroma njeni voditelji, po pravici stremi za tem, da si pribori tudi vnanjo, politično moč, po kateri je mogoče tudi po evoluciji v smislu prave demokracije polagoma demontirati in

končno docela odstraniti premoč kapitalističnega razreda in takó družbo, oziroma produkcijo postaviti na drugo podlago: ne na profit, ampak na zadovoljitev resničnih gmotnih in kulturnih potreb vsakega v okviru celote; na pametno razdeljene delovne stanove, od katerih vsak služi drugemu; na kulturo, na tako duhovno in moralno pojmovanje vesoljstva in človeštva, ki odgovarja njegovemu dostojanstvu, velikanski ceni vsakega človeka in njegovim od Boga danim nalogam. Tako more delovni človek, povzpenjajoč se v strokovni borbi do gmotnega položaja in kulturnega stanja, ki ga uživa danes kapitalistični razred — v kolikor so v teh dobrinah resnične in vsakomur potrebne ter od Boga namenjene občečlovečanske vrednote — obenem v pravem duhu premagati ta kapitalistični red in ga polagoma nadomeščati z resnično človečanskim, s krščanskim in socialističnim. Skratka: gmotno dostojno postavljen, omikan in olikan mora postati delavec, mora stremeti za višjim življenjskim standardom, se zavedati ogromne važnosti svojega dela v družbi, pri tem pa se ne poburžujati, ampak svoj gmotni dvig in višjo vnanjo izobrazbo družiti s stremljenjem po koreniti preuredbi družbe na antikapitalistični, antiprofitni, resnično socialni podlagi ter ves gospodarski razvoj in napredek usmerjati po najvišjih etičnih duhovnih ciljih človečanstva. To se pravi, delovni človek mora tudi po srčni in notranji, krščanski kulturi visoko nadkraliti buržuaznega kapitalista ali »inteligenca«, kamor se kapitalistični razred kot samoposebi umevno prištevava. Resnična inteligenca, ki se ne meri po vnanjih znakih in priznanjih in zgolj šolski izobrazbi, kakor v današnji družbi, ampak je v dejanskih storitvah za duhovni in moralni dvig človeštva, v resničnem ustvarjanju in napredku, in se ne nanaša samo na razum, ampak na celo duhovno skladnjo človeka, ta inteligenca se mora razširiti na čedaljevejšo množico, brezno med »inteligentom« in »preprostim človekom« se ima čedalje bolj zasuti in merilo človekove vrednosti prestaviti vedno bolj v etično plat, v smisel posameznika za celoto, v njegovo koristno ustvarjanje v prid skupnosti, v to, kar doprinaša za osvoboditev človeštva od spon materije, duševne teme, sebičnih nagonov in greha.

To je, kar imenujem vsebino stanovske ali, če hočete, »razredne« borbe, v čemer jo opravičujem in mislim, da mora prešiniti vsakega člana delovne množice: boj tlačene, v razred ponižane delovne množice z duhovnimi in moralnimi sredstvi ter s pomočjo strokovne organizacije, da izgine tako proletarski kakor kapitalistični razred; da se družba, razdeljena v delovne, drug drugega ne izkoriščujoče stanove, resnično pokristjani v bratovsko skupnost vsega človeštva, v kraljestvo božje na zemlji; da postane vsak zopet človek, ne pa živali, ki se v neusmiljeni borbi za obstoj medseboj iztrebljajo. Tega smisla in smotra osvobodilne borbe delovne množice se mora vsak »proletarec« živo zavedati, v tej zavesti svojo osebnost dvigniti! Tako ne bomo imeli v delavcu pred seboj samo zagrenjenega, potlačena in razkačenega »proleta«, ampak neumorno dvigajočega se, na svoj položaj in moč ponosnega ter zavestno v višino stremečega člana človeške družbe.

In prav tega je v naših množicah premalo in se zato mora od naše strani v nji razvijati do viška kot v nemškem delavcu. To je tudi čisto v izročilu našega dr. Kreka. Vedeti: delo je ogrom-

no važnosti; duševno, ki iznajde, vodi, usmerja; ročno, ki uresničuje, izdeluje; upravno, ki skrbi za blagor celote — kod je tu sploh mesta tretjemu, ki izkorišča delo, da sam brez dela profitira? In dalje vedeti, da sem jaz nosilec bodočnosti, da telesno in duševno socialno koristno delo stopa na plan, da vzame v roko usodo družbe v svitu najvišjih načel človeškega, po Božji volji in zakonih ter namenih uravnanega življenja; se zavedati, kakšna čast in odgovornost obenem je v tem in kako me preprostega delavca oplemenituje taka velika naloga — to zavest dajmo našemu delavcu, da bo ponosen na svoj stan, na svoje delo, na svojo družabno, socialno misijo! To bodi vsebina našega dela po Strokovni Zvezi in po Krekovi mladini. To je delo, ki terja red, disciplino, enotnost, strnjeno; delo tudi v malem, praktična izvežbanost v vseh delavskih vprašanjih, specializacija v vseh strokah; delo, čisto podobno onemu veličastnemu v delavnici, kjer vse teče precizno, brez najmanjšega prestanka, pre-

računano in izmerjeno do najmanjšega in nepogrešno brez neracionalne izgube sil in časa. Tako, tovariši, bodi naše strokovno delo, da nas bo vesel naš rajni oče, ki vidi doraščati svojo setev.

Peter Kretnik:

Dr. Krek med nami.

Kako bi bilo, ako bi on stopil sedaj-le med nas? Teško je uganiti njegov obraz in besedo; pravzaprav pa zelo laško. Katoliki smo, vsaj prizadevamo se, in vendar Krekova dedščina; kako se upravlja? Mi hočemo graditi, se trudimo in z naporom nosimo opeko že v drugo nadstropje, pa ti pride brat in ti vzame besedo do pravične stvari in prepotrebne dela.

Mi hočemo krščanskega delavca. Tako kot je naznanil mladi duhovnik na kongresu kršč. del. internacionale v Monakovem: prepojit delavca z delavsko zavestjo. To je storil in bi storil še v večji meri dr. Krek. Uspeh je le tam, kjer je eno in isto mišljenje, trpljenje in cilji. To dela naša strokovna in kulturna delavska organizacija. Zato je v njih ostal še Krekov duh, ki je delavski. On je hotel osvoboditi najrevnejšega, zato je ustanovil najprej krščansko socialno zvezo za delavce. — Krek je bil videc v bodočnost, on je bil rojen ljudski genij, ki je znal odrešiti duše.

Dr. Krek je med nami. V vseh stavnih so ljudje, ki pravijo: Vaša pot je pravilna, vztrajajte. Duh je pravi; zato delajte v tej smeri. To delo smo mi doslej zanemarjali. Marsikje so katoličani že spregledali in njihov glavni del je: delo med proletarijatom. Pojdite med nje! bi zaklical dr. Krek. Ne bojte se jih, to so vaši najboljši prijatelji.

Dr. Krek živi med nami. Danes bolj kot kdaj poprej. Delavska stvar med nami gre skoz trpljenje, zato raste in vstaja. Veselje je v njih. Imamo ljudi, ki nas razumejo. Oni čutijo z nami. Oni delajo za nas.

Vendar dr. Kreka ni med nami. Enajsto leto pišemo po njegovi smrti in že je pozabljen. Nima spominka, ne mrtvega hladnega kamna, ne živega toplega srca. Dr. Krek je bil. Ne bo ga več. Mi smo prejeli preveč in smo se prevzeli. Nam se hoče vedno več in več.

Zato pogrešamo danes bolj kot kdaj — njega Evangelista. On je v trpljenju izkrvavel — za druge. To je njegov duh — ljubezen. Te danes ni več med nami. Ljubezni, ki gradi mostove, ljubezni, ki vidi preje drugega od sebe, ko samega sebe. Dr. Krek bi se zjokal.

Oče, mladi delavski rod Te roti: On hoče ostati zvest Bogu in cerkvi, zvest samemu sebi. On ne more zatajiti svo-

jega rodu, iz katerega raste, ampak mu hoče dati še več življenja. Ti si črpal iz svojega krvavečega srca. Tudi mi: ko vidimo, da Tvoj duh ni prodril do src, hočemo mi iz svojih iztrgati ono liubezen, ki vse oživlja. Mi gremo naprej — za Teboj! Silen je rod, ki vstaja in hoče z nami. Tudi te Ti pripeljemo, da postanejo Tvoji.

—o—

Evangelist je stopil med nas. Fantje, krepko stisnite pest. Vroč dan se bliža. Kdor je na mestu, bo zmagal. Ne bomo zmagali s silo, ampak z idejo. S to bomo gotovo — ako ne danes; pa jutri.

Za pravico delavstva.

»Predstavljati si moramo, da ne delujemo delavcem milosti, ampak pravico. Dva pojma sta zmedena in kriva vse socialne prekucije: denar in človek. Denar je vse, človek ni nič, to je ravnilo sedanje dobe. Vrniti moramo denarju pravi pomen, ki ga ima pred Bogom, — v krščanstvu; tako tudi človeku. Delavcu se mora dati priložnost, da dobi kako stvar, katero imenuje svojo; za to ima vsak pravico, tudi delavec. Dalje ima pravico razvijati svoje zmognosti. Človek je lahko sedaj le svobodno hudoben. Človek ima dolžnost priti v nebesa, zato je ima tudi pravico priti v nebesa. Pravico ima tudi, da živi v materialnem blagostanju. Človeku je treba vrniti to, kar je človek, in denarju, kar je denar. Sedaj je v denarju življenje; človeška družba pa je mehanizem. Nobena stvar tako hitro ne raste, se ne razmnožuje, kot denar.

Naše želje so mnogo večje, kakor jih tukaj moremo in smemo izražati. Naj bi torej sleherni premišljaj, kaj je denar, kaj je bil, kaj v socialnem, kaj v političnem življenju.

Naj se premotrivajo ta vprašanja, da bode ob času potrebe nekaj mož pripravljenih, ki bodo bistrega očesa pomagali zidati novo poslopje na krščanski podlagi.

Dr. Krek na prvem katoliškem shodu l. 1893.

Pridobivaj novih članov za Jugoslovansko strok. zvezo!

Ko je govoril še dr. Krek.

»Svoboda je lahko škodljiva, ako je močnejši ali nepoklicani faktorji izrabljajo proti ljudstvu, proti narodu. Vsak sam najbolje ve, kje ga čevljev žuli. Torej naj si čevljev oni prikroji po svoji nogi, kogar žuli. Ljudstvo, prebivalstvo je država, zato je treba vzgajati ljudstvo, da si dela in snuje prave, primerne, dobre zakone. Ljudstvo si je že samo preje snovalo zadruga, predno so izšli dotični zakoni. To je dokaz, da ljudske potrebe, želje po napredku in boljši bodočnosti dajejo smer, nastavlajo podlago raznim zakonom, ki naj se prilagodijo izraženim željam ljudstva in pravim njegovim potrebam.«

Dr. Krek na drugem katoliškem shodu 1. 1900.

Ako bomo mi tihi . . .

»Najhujše je govoriti s človekom, ki ne vidi dalje, kakor do meje svojega posestva, najhujše je občevati s človekom, ki preko sten svojega doma nikamor ne zna. Gorje tistim, ki presojuje svet samo z vrha domačega zvonika, in ta omejenost se drži takih ubogih ljudi, kakor smo mi.«

»Celo izobraženci naši so taki, da drže glave v pesek, in nečejo spoznati, kako revni so, nesposobni za vsak boj, za vsako trezno delo, ako se ne zvežejo z drugimi in ne zapuste pota tiste nesrečne, omejene, zakotne, separatistične revne politike.«

»Ako bomo mi tihi in se ne bomo gibali, potem je mogoče, da tudi v teh zaspanih socialno-demokratskih četah, katerim pojejo, da je vera zasebna stvar, dalje časa ostane zmedenost, če pa zavestno pokažemo povsod svoje versko prepričanje, ko delujemo v korist ubogega ljudstva, potem sem prepričan, da ta laž, ki je preslepila srca socialno-demokratskih strank, kmalu izgine in da bomo kmalu mogli govoriti o boljših časih ter dobili ljudi, ki bodo spoznali, da je neumnost in vnebovpijoča krivica, tirati delavske organizacije v boj proti veri.«

»Danes lahko rečemo, da se bije nekak boj med cerkvijo in med fabriškimi dimniki. Dimniki in tovarne, te vedno več ljudi uslužbujejo podse in vmes med zvonjenje zvonov, ki vabijo vernike v cerkve, se čedalje pogosteje sliši tisto pušto, mrlzo, bolešno, divje žvižganje parnih strojev. Kadarkoli pogledam dimnike v industrijskem kraju, se mi zdi, da tistim ljudem, ki v tistem dimu žive, ta dim pomenja izgubljen nade, pokopano srečo, tisti divji žvižg pa obupne vzdih njihovih src. »Trpi in umri«, jim pravi dim, križi na naših cerkvah pa nam pravi: Delajte, molite in živite.«

Kdor bi pozabil . . .

»Med lastnostmi, katere mora imeti socialni delavec, je predvsem sposobnost za to socialno delovanje in ta sposobnost se tolmači z eno samo besedo, ta se imenuje zaupanje. Prva reč za vsakega, kdor

hoče kaj vplivati v socialnem oziru, je, da v tistih, med katerimi hoče delovati, vzbudi zaupanje do sebe. Kdor ni sposoben, naj izprašuje vest in našel bo, da je on kriv, ne drugi. Dolžnost naša je, da si pridobimo zaupanje tistih, katerim imamo dolžnost vračevati dolgove, ki smo jih prejeli od njih. In tukaj, da se pridobi zaupanje, je treba dveh stvari.

Tisti, kdor bi nastopil kot organizator, kdor bi nastopil kot nekak voditelj socialne stranke ali socialnega gibanja in kdor bi pri tem pozabil, da je on samo prvi delavec v vrsti tistih, ki gredo z njim skupaj k skupnemu cilju, kdor bi pozabil, da je on samo skromen hlapec, vzvišenega namena, tak ni zanič za socialno delo, in verjemite meni, da ljudje takoj opazijo človeka, ki nima tega duha, da takoj opazijo tistega človeka, kdor vidi sebe in predvsem sebe pri svojem socialnem delu, in ako bi tak govoril še tako medeno, in reševal še take probleme in ako bi bil sposoben gore predstavljati, ne bo nič dosegel, njegovi uspehi bodo samo hipni, zato, ker ljudje ne bodo imeli zaupanja v njega.

Kdor nastopa med ljudstvom nesebično, kdor nastopa kot delavec med delavci, kot dolžnik, ki vračuje temu ljudstvu svoj dolg, kdor pogleduje temu ljudstvu v njegovo srce in pojasni, kaj se giblje v duši tega ljudstva, njega samega, ne bo si človeka pridobil samo za nekaj časa, ampak pridobil si bo njegovo srce, njegovo ljubezen, on si ga bo priklenil in ustvaril armado, ki je pripravljena iti z njim, kamor hoče, če treba, tudi v smrt.

Samo po tej poti se delajo velike socialne preosnove, velike socialne preobrazbe.

Samo značaji, ki ne samo, da se napadov ne boje, ampak čutijo, da po vsakem napadu rastejo, samo taki so sposobni do velikih uspehov v socialnem oziru.

Demagogi? — Hujskači!

Naj mi bo tukaj dovoljeno, da se tudi ozrem na tiste, ki socialnega delavca, zlasti če mislijo, da mu morejo s tem škodovati, imenujejo hujskača. To ime se drži vsakega, ki stopi med ljudstvo in govori tam rezultate socialne vede. Če v kaki stvari moderna družba uganja najpodlejšo, najumazanejšo hinavščino, jo uganja s tem, ker na eni strani pravi: veda je prosta, na drugi strani pa tistega, ki rezultate te vede izvaja v socialnem življenju, imenuje hujskače. Imenujmo kapitalizem za to, kar je, oderuštv to, kar je, imenujmo druge rane na socialnem telesu našega ljudstva to, kar so — namesto da bi nam bili hvaležni, nas bodo pobijali. Ako pa gremo in kmetu pripovedujemo, da živina ne sme biti v tako mokrih, zaduhlih hlevih, in ako govorimo v predavanjih, kako se naj zboljšajo hlevi in svinjaki, pa bodo rekli: kulturno-zasluzen mož je to, za narodno gospodarstvo skrbi, tako se dela za blagor naroda, in morda odkod še prileti

kako odlikovanje na prsa takega človeka. Toda, predragi, če gremo gledat delavca, ko prebiva v zaduhlih luknjah, če vidimo, koliko ljudstva nima zdrave hrane, koliko je delavstva in kmetskega ljudstva, na primer tudi pri nas na Kranjskem in zlasti pa v Istri, kjer po mesece niti kaj kruha ne pride na mizo, ako vidimo, da kronično za lakoto umirajo tolike množine našega ljudstva in potem javno povemo in pravimo: higijenska veda, ki jo doktorji uče na univerzah, pravi, da človek toliko in toliko potrebuje vsak dan ogljenčevih hidra-

to, toliko in toliko beljaka in tega ne dobiš pri krompirju, — in ako pravimo: toliko in toliko kubičnih metrov zraka je — to pravijo doktorji — potrebnih za človeka — ne za kako tele, ne za govedo, ampak za človeka — ako to ljudem pripovedujemo in jim pravimo: ako vi daste svoje delo in prodaste edino, kar imate, svojo moč za to delo, potem imate pravico zahtevati, da živite kot ljudje tukaj na zemlji. — potem je to — hujskanje!«

Dr. Krek na tretjem katoliškem shodu 1. 1907.

Jugoslovanska strokovna zveza.

Državni cestarji

Vabilo na redni letni občni zbor društva državnih cestarjev kraljevine SHS, ki se vrši v nedeljo, dne 7. oktobra 1928 ob devetih dopoldne v zadnji sobi konzumske kleti, Kongresni trg 2, s sledečim dnevnim redom: 1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. — 2. Sedanji položaj državnih cestarjev. — 3. Najnujnejše zahteve državnih cestarjev. — 4. Poročilo načelnika. — 5. Poročilo nadzorstva. — 6. Sklepanje o sedežu društva. — 7. Volitev novega načelnika in nadzorstva. — 8. Slučajnosti. — Ako bi ob devetih občni zbor ne bil sklepčen, se vrši pol ure potem drugi občni zbor, ki je sklepčen ob vsakem številu prisotnih delegatov. — Vabilo na občni zbor vse tovariše-člane in nečlane cestarje. — Ob 8 jutraj se bo vršila istotam seja društvenega odbora in nadzorstva. — Ker se posebna vabila niti skupinam niti posameznim članom ne bodo razpošiljala, naj velja ta razglas vsakemu kot vabilo. — Tovariši, vsi in točno! — Načelnstvo.

Kovinarji

Jesenice. V nedeljo 7. t. m. se bo vršil javni shod strokovne skupine kovinarjev JSZ ob pol 10 dopoldne v Delavskem domu na Savi z dnevnim redom: 1. Zadnji kongres kršč. strokovne internacionale v Monakovem. 2. Naši odnosi in stiki z drugimi strokovnimi organizacijami. 3. Položaj delavstva v splošnem in posebej pri KID. Poročevalci iz centrale. Vsak strokovno organiziran delavec in delavka je dolžan priti ter privedi s seboj še neorganizirane, da spoznajo, da smo brez strokovne organizacije le brezpravni sužnji kapitalistične buržuazne družbe. Zato treba dvigniti naš strokovni pokret. — Delu slava, čast, oblast!

Oblačilni delavci

Št. Vid nad Ljubljano. V nedeljo, 7. t. m. ob 9 dopoldne se bo vršil v Društvenem domu v Št. Vidu sestanek delavstva tovarne »Stora«. Sestanek je važnega pomena za vse delavstvo, ker se bodo obravnavale stvari, tikajoče se interesov vsega zaposlenega delavstva. Dolžnost in lastna korist vsega delavstva je, da se sestanka v polnem številu udeleži. — Odbor.

Avtoriteta in disciplina je bila Kreku nad vse. Prav po otroško je bil vdan sv. Cerkvi in njenim poglavarjem. Njegov škof bi vedel o tem veliko povedati. Ko je umrl, ga je isti škof pokopal — pač največje priznanje in čast!

Ljudski blagor, časni in večni, mu je bil vse življenje pri srcu. Žrtvoval mu je dušo in telo, njemu je podredil sebe in vse drugo. Slovenska ljudska stranka, ki jo je ustvaril, ki je v nji deloval, mu je bila nekaj svetega, nedotekljivega. V nji je služil narodu z vso vdanostjo in marljivostjo. In bodi, da niso bili nekateri v vodstvu po njegovih vzorih in željah, kljub temu se je pokoraval in nikdar ni rušil discipline.

V stranki se je držal vedno načela, da zaradi oseb in osebnosti ne sme stranka in ž njo ljudstvo nikdar škode trpeti. Dokler je šlo za njegovo osebo, je tudi strankine načelnike spoštoval. Vsaj v javnosti jih je priznaval za take, čeprav se mu je prav od te strani prizadevalo veliko krivic in takih, da bi najbrže nihče drugi na njegovem mestu ne bil molčal in potrpel. Krek pa je skrbel, da je preko vsega tega šlo delo v stranki naprej in pred javnostjo, pred narodom je bilo vse v redu. Strankin načelnik je celo prepričan, da bi se Krekova 50 letnica, čeprav le z besedico, omenila v listih. Krek je molčal. Sodim, da je bil v srcu

celo hvaležen, da je s tem spet dobil priliko samozataje in odpovedi. Prav po svetniško!

Krek je bil prepričan, da dosežemo vedno več s ponižnostjo in pokorščino, držeč se strogo discipline, ko pa s še tako velikimi drugačnimi žrtvami. Na vprašanje, zakaj se ni branil, ko je bil leta 1913 tako silno obrekovan in pozneje od strankinega načelnika tako sramotno zapostavljen, je dejal: »Vem, kaj mi je potrebno. Le eno: velik kos potrpežljivosti. Lahko bi govoril. A beseda ne prinese take zmage, kakor jo prinese potrpežljivost.« Že 20 let poprej, leta 1897, je zapisal, da želi trpeti za krščansko socialno idejo in ž njo za blagor našega ljudstva. Na njem so se izpolnile svetopisemske besede: V ognju se skuša zlato in srebro, prijatelji božji pa v peči poniževanja (Modri Sirah 2, 5).

Kdo drugi bi bil na njegovem silu vplivnem, vodilnem mestu rohnol ob takim podlem zastavljanju, bi se bil branil z vsemi štirimi, bi bil apeliral na ljudstvo, bi bil ustanovil protistranko »čistih ljudovcev« — a Krek? Rajši bi bil umrl, ko storil kaj takega! Stranka in ljudski blagor nad vse — stranka, najbolj plod njegovega duha in dela, plod katoliških shodov, last in obenem mati ljudstva!

Krek je tehtal vse s stališča časnega

Dr. Janez Ev. Krek.

(Konec.)

Tak je bil Krek svečenik, dušni vzgojitelj naroda. Neumoren, goreč dušni pastir. Imel je pa tudi vse vrline in kreposti, da je mogel z velikim uspehom izvrševati svoj cerkveni in izvencerkveni poklic. Izklesal se je v dovršen značaj krščanskega moža.

S heroično, orjaško silo je zatajeval in v nič deval samega sebe. Z veliko učenostjo in znanjem se ni ponašal, z uspehi tudi ne. Ostal je preprost, skromen, brat, na uslugo vsakomur. Ni strpel, da bi ga hvalili v obraz ali vpričo njega govorili pohvalno o njem. Takega je kar napodil. Še manj pa, da bi sam sebe hvalil. Le tedaj pač, ko je to zahtevala božja čast, ko je šlo za čast ali korist Cerkve, naroda ali koga drugega, V tem slučaja se je pa tikala hvala njegove osebe le posredno — namenjena je bila duhovskemu stanu sploh, stranki ali organizaciji.

Znan je njegov klasični odgovor ministru Bilinskemu, ko je šlo v dunajski zbornici za obstoj bosanskih kmetov, pa mu je le-ta očital, da ga tako strasno napada kljub svoji sveti obleki: »Ako Bog da, bo pod mojim skromnim duhovskim oblačilom bilo srce, ki veže z zvestobo do Cerkve tudi zvesto ljubezen do

revezev, zatiranih, resnicoljubnost in sovražstvo vsem izkoriščevalcem, oderuhom in hinavcem!«

Znan je tudi dogodek, ki označuje Kreka bolj ko vsa opisovanja in besede. Njegov učenec nam pripoveduje: »Ko smo ga leta 1910 v Zagrebu slavili, ko so se izlivali naši in hrvaški pozdravni klici in krčevito ploskanje kot iz dua srca in rastli v vihar, tedaj je zakričal med nas svetopisemske besede: »Preklet, ki zaupa v človeka, in tudi, če v Kreka!« In poročevalec pristavlja, da mu je tedaj spreletelo kosti.

V zvezi z odpovedjo osebni časti je zanj tudi to zelo značilno, da je odločno odklonil rimsko odlikovanje prelature in vse storil, da se o tem tudi po listih ni niti črhnilo.

Tudi v javnem, političnem in drugem delovanju se je dr. Krek zapostavljal, kjer in kadar mogoče. Druge je postavljal na prva mesta, najrajši za to sposobne, zanesljive, katoliško in ljudsko misleče lajke. Drugim je zaupaval svoje načrte, smeri in taktiko, druge najrajši pošiljal naprej, sam pa jim ostajal skrit za hrbtom — kot šepetalec na odru. In tako so se drugi v javnosti neštokrat postavljali s pavovim perjem! A prav s tem jih je tudi vzpodbujal h čim večji vnemi in odločnemu, samozavestnemu nastopanju.

zacije. Prisotni so enoglasno sklenili ustanoviti strokovno društvo, ki bo včlanjeno v JSZ. Izvoljen je bil pripravljalni odbor, čigar naloga je, da pripravi vse potrebno za ustanovni občni zbor. Tovariši, tovarišice! Organizacija je za nas življenjske važnosti. Zato naj ne bo nikogar, ki bi ostal izven organizacije in s tem pomagal slabšati naš že itak mizerni položaj. Vsi za enega, eden za vse! — to naj bo naša glavna parola v organizaciji.

Železničarski vestnik

Volitve v oblastno upravo humanitarnih fondov ljubljanske direkcije so izvršene. Direkcija je dala navodila in strog nalog, kako naj se volitve izvrše. Ali se je pa tudi tako izvršilo? Ne rečemo, da ni bilo agitacije na tej ali oni strani, odločno pa odklanjamo vsako zapostavljanje tako od posameznikov, in sicer od malih železničarjev, kakor tudi od gospodarjev od direkcije. Izrazi »kaj iščejo farški podrepniki«, »krščanski moralisti« itd., so odveč. Pozivamo vse naše člane, da prijavijo te prenapeteže, da se jim primerno posveti za te izbruhe jeze. Na nekaterih postajah so morali oddati odprte kuverte, pa ne menda zato, da je gospod šef sam vtikal v kuverte svoje posebne liste. Tudi na progi je bilo precej terorja. Pa menda ja ne misli g. prog. mojster Freh, če ima že vse prog. mojstre pod svojo peto, da morajo na kolenih plaziti pred njim tudi zato vsi prog. delavci. Pazite gg. nadzorniki proge ali kot se sami radi nazivajo »inspektorji prog«, da Vam ne postane prevročje. Da se ohladite, za to bomo preskrbeli, bodite uverjeni.

Oblastni upravi humanitarnih fondov direkcije Ljubljana. Dolgo časa se že vleče, da dobimo železničarji proge Sevnic—Savski Marof svojega zobozdravnika. Kakšna zapreka je tu, da se ne premakne z mrtve točke? Tu je izbirati med g. dr. Hudolistom, ki ni pravi zobozdravnik, in med dr. Severjem, ki je specialist za zobe. Izbira ni težka, vendar je bil hud boj posebno na postaji Brežice, kjer se je uradništvo s svojim načelnikom odločno postavilo za dr. Hudolista. Pa kaj mislijo gospodje na brežiški postaji, da bodo komandirali kar celo progo! Železničarji so se odločili za dr. Severja. Prosimo in zahtevamo od oblastne uprave humanitarnih fondov, da prej ko mogoče nastavi v Brežicah svojega zobozdravnika, in sicer tistega, katerega si je izbrala ogromna večina železničarjev, ne pa, da bi se ustreglo želji par uradnikov.

Celjsko okrožje

Celje. Občni zbor Strokovne skupine delavcev in nameščencev v Celju, se je vršil dne 30. m. m. ob precejšnjem številu navzočih, kljub temu, da se je ta dan večinoma delalo po tovarnah in da je bilo ta dan tudi romanje k Sv. Mihaelu nad Laškim. Občni zbor je otvoril in vodil tov. Krajnc kot bivši predsednik celjske skupine, pozdravil vse navzoče in prešel na dnevni red. Por-

čila odbornikov so bila stvarna in tudi od navzočega članstva sprejeta z odobravanjem in pritrjevanjem. Pri poročilih odbornikov se je razvila debata, ki je bila zelo stvarna in poučljiva za vse še ne podkovane o organizatoričnem delu strokovnih organizacij. Izvoljen je bil stari odbor z izjemo treh članov, ker se ne morejo udeleževati sej, sestankov itd. bodisi vsled bolezní ali pa radi službe. Pri slučajnostih se je govorilo o »Pravici«, »Delavskih koležkih«, o akciji delavskih hišic, novih prostorih Delavske zbornice v Celju, o Delavski založbi, posebno pa o potrebi organizacije, ki se mora utrditi in razširiti.

Celje. V nedeljo, dne 7. oktobra se vrši ob 9 dopoldne prva seja Strokovne skupine delavcev in nameščencev v Celju. Na sejo se vabi vse odbornike. Oddaljene tovariše odbornike bomo povabili še potom vabil.

Služkinje

Celje. Druga redna seja Poselske zveze, skupina Celje, se vrši v petek, dne 5. oktobra 1928 ob pol 9 zvečer v tajništvu JSZ v Celju, Orlovski dom, Samostanska ulica. Članice, odbornice, pridite vse točno!

Delavska zveza.

Celje. V petek, dne 5. oktobra 1928 ob 7 zvečer se vrši seja okrajne Delavske zveze za celjski okraj. Seja se vrši v prostorih tajništva JSZ v Celju, Orlovski dom, Samostanska ulica. Udeležba obvezna.

Krekova družina.

Iz centrale. Razposlali smo drugo okrožnico! Prečitajte jo dobro in storite čimprej vse potrebno! Pošljite čimprej prijave za naš organizacijsko poslovni tečaj! Pričinite zopet z rednim in vztrajnim delom! — Čas hiti! — Poravnajte čimprej zaostalo članarino! Pošljite statistike!

Celje. V sredo se vrši pri nas družinski sestanek. Skioptično predavanje: »Svetovna vojna«. Začetek točno ob 8. zvečer v Orlovskem domu! — Pridite točno!

Moste. Naš družinski sestanek se vrši v petek 12. t. m. Skioptično predavanje: »Svetovna vojna«. Vrší se v Ljudskem domu v Mostah točno ob 8. zvečer! — Pridite točno in vsi!

Kočevo. Nov odbor Krekove družine je sledeč: Jer. Hren, predsednik; Fr. Kužnik, tajnik; V. Kužnik, blagajnik; Iv. Kovačič in Fr. Studen, preglednika. — Skioptikon je tu. V odboru za skioptikon so: Al. Peterlin, predsednik; Iv. Štefanič, tajnik; I. Bauer in I. Jenko, odbornika. S predavanji se prične, čim pride seznan predavanje od prosv. odseka Del. zbornice. — Odbor.

V vsako hišo „Delavsko Pravico“!

in večnega narodovega blagra in ne s stališča svoje osebe, časti ali celo koristi. V tem je on med Slovenci največji mož, veleznačaj, pravi heroj, orjak, blesteč zglede in vzor vsem politikom in narodnim delavcem — za vse čase!

Kakor v javnem življenju in delovanju, tako se je zatajeval dr. Krek tudi v zasebnem življenju. Osebnost je bil on svet mož, očiščen z vsemi čednostmi, ki jih Gospod v evangelijsko posebno pripo-roča. Vendar svoje globoke pobožnosti ni razstavljal na ogled. Tudi v tem oziru je bil ponižen in skromen. Skromen je bil v obleki in hrani, dolgo let celo popoln abstinent, preprost, domač v vedenju in občevanju. Ni maral, da bi mu kdo stregel in kar je mogel in utegnil, je sam opravil. Po deželi si kot gost ni navadno niti čevljev dal snažiti od drugih.

Sam ni imel nič. Zajemljivo je, da ni vse življenje imel ne ure ne dežnika. Često ni imel niti dveh sukenj, dveh parov čevljev, dveh klobukov. In če je imel tega kaj več, je kmalu razdal. Miloščino je delil celo po stotakih. Zgodilo se je večkrat, da je na poti vse razdal in moral domov peš, čeprav daleč. Izposojati si ni hotel nikdar. Siromak je živel, siromak umrl. In vendar jih je premnogo bogatil in sitil s svojim posredovanjem

in s tem, kar je sebi pritrgal! Ljubil je evangeljsko uboštvo.

Kako značilen je za dr. Kreka naslednji dogodek. Bil je na Prtočju, visoko v gorah, kjer je stanoval o počitnicah in ob vsaki priliki, ko je utegnil. S cerkovnikom Petrom sta ležala pri peči ter se pogovarjala. Pa mu de Krek: »Veš, Peter, če bi bil tam-le gori za tramom tisočak, pa bi se meni ne zljubilo, stegniti se za njim, če bi moral biti samo zame namenjen!«

Iz vsega Krekovega življenja se razodeva nenavadna poztvovalnost, sijajna lastnost vseh v Bogu velikih mož. Zase nič — vse za Boga in za zatiranje, za bližnjika. Krek je veliko študiral, a vse za druge, ne v svojo čast, slavo in dobiček. Silno veliko je pisal in govoril, delal in hodil, a vse za božjo čast in za ljudstvo, za narod. Za druge je vedno utegnil, vedno našel dovolj časa, če drugače ne, ponoči — zase pa čisto niti toliko, da bi se okrepčal, da bi večerjal! Nikdar ni nikogar nejevoljno sprejel, celo med kosilom in večerjo ne. In k njemu jih je nešteto hodilo po svet, po pomoč, samih ubogih, zatiranih ali pa voditeljev delavskih, kmetskih, prosvetnih ali drugih organizacij, politikov, duhovnikov in študentov. Bil je vse vsem, po zgledu sv. Pavla.

Koliko se je trudil in žrtvoval za na-

Kongres naše internacionale.

V dneh od 25. do 28. septembra se je vršil v Monakovem v Nemčiji veličasten kongres Mednarodne zveze krščanskih strokovnih organizacij. Na kongres je poslalo 260 zastopnikov 14 strokovnih central iz posameznih držav. Zborovanj pa se je udeleževalo preko 300 oseb. Na kongres so poslale svoje zastopnike bavarska deželna in nemška državna vlada. Mednarodni urad dela je prišel zastopat ravnatelj Thomas sam.

Konferenca strokovnih internacional.

Vršila se je v torek 25. sept. ob 10 dopoldne. O sodelovanju strokovnih internacional v okviru splošne internacionale je poročal tajnik internacional Serrarens; prav tako tudi o propagandi ideje krščanske strokovne organizacije. Z ozirom na prvo je bilo sklenjeno, da se sestajajo strokovne internacionale na skupne konference, da se določi etnotna strokovna politika vseh strok. internacional kakor tudi posameznih strokovnih central. Posamezne strokovne internacionale imajo tudi svoje zastopnike v širšem odboru internacional. K drugi točki je bilo sklenjeno, da se ustanovi posebna propagandna blagajna za organizacijo strokovnega pokreta v državah, kjer naše organizacije še ne poznajo.

Konferenca delavk.

Istega dne popoldne se je vršila konferenca delegatij strokovnih organizacij. Poročale so Baers iz Nizozemske in Aman iz Nemčije. V svojih poročilih so ugotovile, da se vse javne korporacije zlasti mednarodni urad dela vse premalo ozirajo na žensko delavstvo. V to svrho naračajo v svojih resolucijah internacionali kršč. strok. organizacij, da se po svojih organih stalno zavzemajo za rešitev vseh tako perečih vprašanj ženskega delavstva na vseh mednarodnih toriščih. Naračajo tudi posameznim strokovnim centralam, da vodijo stalno brigo za zboljšanje položaja žene in posebno matere v produkcijskem procesu. Navzočih je bilo nad 100 delegatij vseh držav. Zahtevajo tudi, da se strokovni delavski pokret vrže zlasti na organizacijo ženskega delavstva.

Zbor voditeljev delavske mladine.

Naslednji dan 26. sept. se je v lepi dvorani Doma monakovskih kršč. strok. organizacijah. A. Voss, voditelj nemške lavskih mladinskih voditeljev v strokovnih organizacijah. A. Voss, voditelj nemške delavske mladine je v svojem krasnem poročilu poudarjal potrebo strokovne organizacije in delavske strokovne in splošne vzgoje delavske mladine. V visokom stoječem razgovoru je tov. Terseglav razvijal ideje naše mladinske organizacije Krekove mladine in pomen njenega dela za našo strokovno organizacijo ZSZ, ki je pri nas kakor tudi v drugih državah žarišče vsega delavskega gibanja. Močnim izvajanjem je oduševljeno pritrjevala cela dvorana. Izražena je bila tudi želja, da pridejo zastopniki delavske mladine iz po-

sameznih držav večkrat skupaj na medsebojna posvetovanja in izmenjavo misli.

Prvi dan kongresa.

Ob 2 popoldne ga je otvoril predsednik Scherrer (Švicar) z globokimi uvodnimi besedami. (Govor prinesemo v celoti.) Po pozdravnih govorih zastopnikov nemške državne in bavarske deželne vlade so se izvolile komisije za obravnavanje poedinah točk sporeda kongresa, v katere je vsaka delegacija imenovala po enega zastopnika. Odborov je bilo preko 10. Nekateri so takoj pričeli z delom.

Drugi dan kongresa.

Ob 10 dopoldne se je kongres nadaljeval. Na dnevnem redu so bila poročila o nacionalni koncentraciji gospodarstva in zakonodaji, o internacionalni koncentraciji kapitala, o racionalizaciji v splošnem in nje prednostih za produkcijo, o posledicah racionalizacije in nalogah strokovnih organizacij in države v tem pogledu in o nalogah internacionalne socialne politike. Poročali so: Baltrusch (Nemčija), Amelink (Nizozemska), Haan, Zirnheld (Francija), Panwels (Belgija). Poročevalci so v svojih govorih in tiskanih poročilih pokazali vse tendence razvoja kapitalističnega gospodarstva, dobre in veliko grmado slabih posledic za delavstvo, ki mora tu z vso močjo nastopati za res pravi prosphek gospodarstva, pri tem pa stalno zasledovati svoj končni cilj: **prevzem produkcije po delavstvu in vladovsega delovnega ljudstva nad gospodarstvom in celim svetom.**

Novi odbor.

Popoldne so se sprejemale spremembe pravil internacional, ki naj v novi sestavi da možnost še veličastnejemu razmahu idej in organizaciji krščanskega delavskega pokreta. Pri volitvah je bil izvoljen kot kandidat najmočnejše in obenem ene najbolj delavnih strokovnih central Bernhard Otto, generalni tajnik nemških strokovnih zvez. Prvi podpredsednik je Ju es Zirnheld, predsednik francoskih strokovnih zvez, drugi podpredsednik pa Henrik Pauwels, generalni tajnik belgijskih strokovnih zvez. Za tajnika je bil z velikim navdušenjem ponovno izvoljen tov. Serrarens, gen. tajnik katoliških nizozemskih strokovnih organizacij. — To je ožji odbor.

V širši odbor so imenovali poedine strokovne centrale svoje zastopnike (vsaka po enega) in vsaka strokovna internacionala do dva delegata. Ta se sestaja samo enkrat na leto. Jugoslovansko strokovno zvezo zastopa tov. Jože Gostinčar.

Tretji dan.

V petek dopoldne ob 10 smo se zbrali zadnjikrat v lepo okrašeni dvorani hotela Union na Barsz-Strasse. Komisije so podale rezultate večurnih razgovorov glede vprašanj, ki jih je imel rešiti kongres in predlagale po svojih poročevalcih tozadavne resolucije. Vsa poročila in resolucije so bila soglasno in z odobravanjem sprejeta.

nismo imeli večjega moža od dr. Kreka in ga tudi sto let ne bomo imeli.

Dr. Krek je bil izrazit ljudski apostol, mož po božji volji. Njegovi cilji so bili navdse vzvišeni: povečati ugled svojega naroda med drugimi narodi, dvigniti ga v narodnem, gospodarskem, prosvetnem in versko-moralnem oziru. Dvigniti ga, čeprav majhnega, na nivó velikih narodov. Zgodovina prča, da je to mogoče. Kolikor manjši po številu, toliko močnejši po duševni, moralni sili, po marljivosti in podjetnosti. V to mu treba razviti naravno nadarjenost, okrepiti ga versko, da se s čistim, vzornim krščanskim življenjem na podlagi blagostanja in visoke razvite prosvete, umske in srčne, dvigne kot orel ter široko razprostre svoja krila v vsemiru pod žarkim svobodnim solncem.

Pred Krekom sta v glavnih obrisih začrtala kulturno pot našemu narodu božja služabnika škofa Slomšek in Mahnič. Za njima in ž njima je hodil zvesto Krek in izvrševal njun program, ki ga je iz svojega obogatil.

Krekovo široko obzorje pa ni objemalo le lastnega naroda. Njegov visoki cilj je bil, usposobiti svoj narod, da bo za kvas tudi drugim narodom, da se bo po njem končno polagoma dosegel blesteči cilj Slomškov in Mahničev, cilj sv.

raščaj! O tem piše sam: »Kdor se stara, se tudi zaveda, da se mora njegova ljubezen do stvari, katero zastopa, meriti samo po tem, koliko jih je vzgojil, spsobnih in pripravnih za to, da nadaljujejo njegovo delo.« Učencev, naraščajnikov si je vzgojil silno veliko v vseh panogah narodnega delovanja. Veliko jih je pobrala vojna, mnogo jih pa še deluje v njegovem duhu po vseh slovenskih deželah, pa tudi izven njihovih meja med drugimi slovanskimi narodi.

In ko so zorela njegova dela, njegovi vzori, tedaj se je vrgel — telesno že ves izčrpan in bolan — z vso silo na delo, da bi pač ne zamudil ugodnega časa, da bi še kolikor moči iztrgal iz krepljev režeči se smrti in poklonil narodu še zadnjo kapljo krvi, zadnji dih. In izpolnila se je Odrešenikova beseda: »Nihče nima več ljubezni ko tisti, ki da življenje za svoje prijatelje.« Krek ga je dal.

Ob njegovem pogrebu je pisal pokojni Ivan Cankar: »Narod je kakor otrok: brez dolgega premišljevanja in brez omahovanja sprevidi bistro, občuti brž, kdo mu daje in kdo mu jemlje. Zato so vroče, naravnost iz srca privrele solze ob grobu moža, ki je dal svojemu narodu vse in edino, kar je imel, svoje življenje.«

In sloveči slovenski pisatelj dr. Ivan Tavčar je dejal o Kreku, da Slovenci

Ravnatelj mednarodnega urada de-la Albert Thomas, ki je tedaj prišel na kongres, se je oprostil, da šele sedaj prihaja in v svojem govoru priznal moč in vpliv krščanskih strokovnih organizacij v posameznih državah kakor tudi internacionale in slovesno izjavil, da so krščanske strokovne organizacije po svojem delu in uspehih v življenju dokazale enakopravnost in enakovrednost, če ne še morda več, z marksističnimi strokovnimi organizacijami. Zato jim tudi vsepovsod gre enako upoštevanje. — Predsednik tovariš Otte je v svoji zahvali dal izraza želji kršč. strok. organizacij, da taka priznanja rode tudi dejanja.

Po poročilih blagajnika, ki je poročal za finančni odbor, ki je predvidel za bodoča tri leta 28.000 nizozemskih goldinarjev dohodkov letno, je predsednik tov. Otte zaključil kongres s ponovno zahvalo tov. Scherrerju, ki je skozi 8 viharnih let vodil čolnič varno čez vse valove življenja in z ugotovitvijo, da je naš pokret tako v posameznih državah kot mednarodno na zmagovitem pohodu in da se pred silo naših idej in moči razblinjajo vse ovire v nič. Mi bomo zavojevali svet in ustvarili novo krščansko človeško družbo z neodjenljivim in vztrajnim delom v smislu našega programa. Zato: Naj živi internacionala krščanskih strokovnih zvez!

V. P.

katoliške Cerkve — zedinjenje razkolnih bratov.

Premotrivajmo Krekovo delovanje tudi s tega vidika in bolj in bolj bomo spoznavali njegovo globokost in smotnost tudi v tej smeri — pa Krekovo zares božje poslanstvo.

Iz vsega Krekovega delovanja pa spoznavamo bolj in bolj tudi to, da ni bil le na nas in na sosedne in sorodne narode omejen delavec, pač pa, da je bil svetoven, univerzalen duh — v strogo

Tedenske novice.

Tovariši! Obširnejša poročila o kongresu kakor tudi resolucije bomo priobčili v prihodnjih številkah. — Uredništvo.

»Milica, otrok bolesti«, ki je izhajala kot podlistek v »Del. Pravici«, je izšla v ponatisu. Cena 10 Din, po pošti 12 Din. Naroča se pri prevajalcu g. Slavku Savinšku, fin. komisarju v Kamniku.

Švedski papirničarji zmagali. Stavka v švedskih papirnicah je končana po dveh mesecih. Lastniki papirnic so napovedali znižanje zasluzka, kar je dvignilo med delavci odpor. Družbe so priznale delavcem stare plače in delavci so se vrnili na delo.

Zri Javni borzi dela v Ljubljani je na razpolago delo: moškimi: 1 inž. kemije, veččaku usnjarske stroke, 1 strojniku, 1 ključavničarju za avtogenično varenje, 1 vodo-inštalaterju, 2 kleparjema, 1 sodarju, 24 čevljarjem, 1 sedlarju, 1 mlademu mesarju, 1 mlademu peku, 1 kamnoseku, 15 zidarjem, 10 tesarjem, 30 navadnim delavcem, 10 sobarjem, 1 pomož. pazniku za jetnišnico, 8 vajencem; ženskami: 1 vzgojiteljici za francoski jezik, 10 pletilkam, 1 dekli (kmečki), 2 modistinjami (vajenkama).

Delo dobijo pri mariborski borzi dela: 3 sodarji, 4 čevljarji, 19 viničarjev, 25

hlapcev, 15 poljskih delavcev, 30 pomožnih delavcev, 2 strojnika, 2 bakrokotlarja, 2 žagarja, 1 mlinar, 5 zidarjev, 4 tesarji, 1 podkovski kovač, več vajencem (ključavničarske, mizarske, zlatarske, medicarske in kolarske obrti), 6 kuharic, 7 služkinj, 2 sobarici, 1 tovarniška delavka, 2 postrežnici, 6 šivilj za perilo, 2 pletarski vajenki in 1 likarica. — Od 23. do 29. septembra je iskalo dela 180 moških in 166 ženskih. 130 službenih mest je bilo prostih, delo je dobilo 91 oseb, odpotovalo 17, odpadlo pa 288.

Borza dela v Celju. Delo je na razpolago: moškimi: 8 hlapcem, 13 rudarjem, 2 vrtnarjema, 1 kleparju, 2 kotlarjema, 4 mizarjem, 1 sodarju, 1 galanteristu, 1 krojaču, 24 čevljarjem, 2 pekoma, 1 mesarju, 1 pikolu, 5 slikarjem, 2 lakirarjema, 1 fotografu, 1 potniku za obleke, 103 delavcem in težakom, 1 občinskemu slugi in 19 vajencem raznih strok. — Ženskami: 8 deklam, 2 pletiljam, 2 šteparicam, 1 likarici, 2 natakamicam, 1 hotelski kuharici, 1 bla-

gajničarki, 2 delavkama, 20 kuharicam, sobaricam in služkinjam ter 2 vzgojiteljicam.

Umrl je 6. septembra v Mežici zvest član J. S. Z. in naročnik »Delavske Pravice« Silvester Vidovšek, rudarski upokojenec. Pokoj njegovi duši!

Starejši mož se je peljal s kolesom po Prešernovi ulici. Kar prileti pred kolo pes in kolesar se zvrne, tako da je ravno kraj pločnika sedel, pes pa okoli njega skakal. Seveda se je nabrala gruča ljudi in neka ženska je vprašala, če se mu je pripetila nezgoda. »O ne,« je odvrnil kolesar, »nalašč sem tu sem sedel, samo da se morem s tem psičkom igrati.«

Vrednost denarja. Za 100 nemških mark dobiš 1355.50 Din, za 100 avstrijskih šilingov 800.14 Din, za 1 dolar 56.83 Din, za 100 francoskih frankov 221.60 Din, za 100 češkoslovaških kron 168.37 Din, za 100 lir 297.40 Din.

Usnjarska in čevljarjska zadruga »RUNO« r. z. z o. z. v Tržiču

Izdeluje
vsakovrstne ovčje
in kozje kože, kakor tudi
barvano usnje za
površnike

Postrežba točna.

Cene solidne.

Popolnoma suha drva

iz hrastovih krajnikov, žagana in na dom dostavljena, dobe člani po 25 Din za 100 kg,

premog po 38 Din za 100 kg.

Naročila sprejemajo vse ljubljanske poslovalnice. Izven Ljubljane pa le, če se zbere za en vagon odjemalcev.

I. delavsko konzumno društvo, r. z. z o. z. v Ljubljani.

Iz vse svoje duše

René Bazin

Poslovenil Niko Kuret

»Pomanjkanje ljubezni, bratstva, če hočete. Skoraj vse zlo prihaja od tega in tudi ostalo bi bilo brž rešeno, če bi se ljudje ljubili. Glejte, pravkar je hodilo mimo mene na tisoče delavcev in vsem je bilo videti, da gledajo sovražnika v meni. Po rojstvu že sem jim sumljiv. Ne poznajo me, pa me mrzijo. Ne prihajajo k meni, in jaz ne k njim.«

»Pa prihajajo zato k meni!«

»Oprostite, ne prihajajo k vam. Prihajajo v vašo tovarno, kar je nekaj drugega. Od začetka do konca leta vidijo ti ljudje edinole dva zastopnika gospodarjeva: njegov denar in njegove delovodje. Tako pač ne pridete mnogo in dotiko z njimi. Gospodar odloča sam le tedaj, kadar delavca odslavlja. Takrat pač. A kje so vezi, skupni prazniki? Kako pride prisrčnost do izraza, pogosteje vsaj, če že ne vsak dan? Kje je kaj dobrohotnosti, ki bi mogla poravnati zavist, ki se poraja vedno znova, in uglediti medsebojne nesporezume, kakršnih zmanjka? Išcite! Jaz jih ne najdem. Kar se tiče drugih buržujev, ki ne delajo in ne prodajajo nič, kakor jaz, pač malokdaj zaidejo v okraje revežev, ker je pač tako, da stanujejo po današnjih mestih bogataši in reveži vsaki zase... In niti sence ni kake vezi, spoštovanja, česar koli. Rečem vam, da človek včasih trpi in da jaz radi tega trpim. Sovražnost, ki jo goje, se je iz tega rodila, mnogo bolj nego iz dejanskih njihovih zahtev.«

»Bravo!« je vzkliknila gospodična Estella Pirmil, ki je hotela razgovor preokreniti. »Izvrstno pridigujete, Viktor, imeli bi zares poklic za to!«

Mladi mož, ki se je bil razvnel prav proti svoji navadi in je s konci čevljev brskal po pesku drevo reda, je nejevoljno odgovoril:

»Že mogoče.«

»Šmenta,« je zinila drobna gospodična, ki ji je od vsega pogovora ostala v spominu samo, be-

seda »ljubezen«, »jaz ne razumem, kar pravite, Viktor. Da ni ljubezni? Videti vsaj ni, da bi se ji reveži kaj odrekli. Poglejte samo otroke po predmestjih: žena mojega peka jih ima sedem.«

Zasmejala se je svojim besedam in njen prodirni glas je za trenutek sam odmeval v širno, molčečo noč.

»Ti ljudje bi morali imeti samo enega ali dvoje otrok! To bi bilo pametno. Kaj pravite?«

Gospa Lemarijeva, katere težki in preprosti obraz je redkokdaj očitoval razburjenje, je zganila ustnice, ne da bi spregovorila, in je položila svojo roko na roko nagrajenke konservatorija, da bi jo opomnila, naj molči. Ona ni razumela, obmolknila pa je.

Molk pa, ki je sledil, je bil tembolj mučen, ker so dokazovale njene besede, ki so ostale brez odgovora, da je prepir med Viktorjem in očetom za vlnudno obliko skrival neumevanje in ustvaril napetost.

Vedno sklonjen nazaj in naslonjen na naslonjalo je gospod Lemarie vrgel cigareto na tla. Razsvetlila je travo ko velika kresnica. Vsi so jeli opazovati žarečo točko sredi črne okolice. In to je trajalo. Niti Mourieux, niti drugi prijatelj gospoda Lemarijeva nista bila pri volji, da bi se vmešavala v prepir; prvi, ker je vedel, koliko zaležejo vsi taki prepiri, drugi iz zdravstvenih ozirov in iz strahu pred razburjenjem. A njuna navzočnost sama in njun molk sta že dražila.

Gospod Lemarié je povzdignil glas in rekel: »Lepo je zate, da govoriš o ljubezni do ljudstva. Vendar bi bilo prav, ko bi v tem sam bil v zgled. Ali ga daješ?«

»Nikakor,« odvrne Viktor in vzdigne glavo. »Popolnoma nekoristen sem, sam vem. In bržčas bom tak ostal.«

»Torej?«

»Mogel bi imeti drugo življenje. Prosil sem vas, da me sprejmete v tovarno: zavrnil ste me.«

»Pač res. S preveliko težavo kljubujem z njo konkurenci. Za svoje delavce delam to, — misli potem, kakor hočeš. Ti, dragi moj, ti bi jo pustil, da propade.«

»Hvala.«

»Tako prepričan sem o tem, da tvornica po moji smrti preneha. Hočem tako in poskrbel bom, da se bo zgodilo.«

»Nič se vendar ne bojte! Saj je že pri koncu z mano sedaj: prehudo sem se že odvadil dela...«

Mladi mož je začutil mučnost položaja in je poskusil prekiniti tako, da ne bi bilo videti, da se umika:

»Videl sem mladega Madiota nocoj...«

»Ta ti je pravi.«

»Da. Srečal sem tudi njegovo sestro.«

»Ah!«

Gospod Lemarié je zaokrenil glavo ob klopi-nem naslonjalu in je s strogo in čudno radovednostjo pogledal proti svojemu sinu, ki ga je komaj videl v mraku.

»Si govoril ž njo?«

»Ne. Ljubka je in tako vsa drugačna, ko njen brat. Gospod Mourieux, ali ni čedna?«

Stari trgovec, ki ni pričakoval, da bo tudi on prišel na vrsto, se je nakremžil, se obotavljal in odgovoril v vidni skrbi, da ne bi rekel preveč:

»O seveda, ni napačna, kakor mnogo drugih iz modne stroke. Vse prihajajo k meni.«

Potem pa je rekel glasneje, da sta ga slišali tudi ženski na sosednji klopi, ki sta spet kramljali med sabo:

»Ali se vam ne zdi, da postaja malo hladno, gospoda?«

Moški so bili tudi mnenja, da je večer hladen, čeprav ni bilo ne rose, ne vetra, ne megle. In vsi so vstali.

Ko so drugi bili že v salonu, je rekla gospa Lemariéjeva potihoma in počasi Mourieuxju, s katerim sta bila zaostala:

»Žalostno je to, kaj ne, Mourieux? A mislim, da ima Viktor prav.«

»Da, gospa,« je odvrnil poštenjak. »Samo se take stvari ne dajo naučiti in se o njih tudi ne razpravlja.«

»Ima li dobro srce moj Viktor, kaj?«

»Kakopak,« je rekel plaho Mourieux.